

How Should We Engage in Communal Rebuke?

VAYIKRA 19:17

Do not hate your sibling in your heart. You shall surely rebuke your fellow, and do not bear sin on their account.

לֹא־תִשְׂנֵא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ
אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא:

Rabbi Aharon Shmuel Tamares, "The Liberation of Hebrew Thought" (1923)

The rod of rebuke has two sides: If the rebuker is able to sway the collective towards an upright path—the one the rebuker supposedly yearns for—all is well. But if not, they will be drawn after the collective's depraved ways. For those people whose moral sense has not been fully developed, rebuke actually expresses their own doubts and misgivings about the worthwhileness of just and upright ways. It is like a person who must walk a path and is afraid to walk alone because of bandits and therefore invites others to join them. A rebuker is essentially saying to their listeners, "If you walk with me on the path I am proposing, then I too will walk, but if you do not, then neither will I..."

Therefore, rebuke is only appropriate for those of extreme spiritual prowess, like the early prophets, whose inner freedom was total, and whose moral differentiation from the collective was ensured. Whether or not the collective repented, they would never join the collective... But for one who has not achieved the vigor of the prophets and merely desires to do so, the proper advice... is to hand a bill of divorce to the community regarding all spiritual matters.

Therefore, all those of clear mind must say, "I am communal only in material matters. In planting, harvesting, building railways... and such, all of those things that an individual can only create by joining in labor with others... If the collective has corrupted its path, all that is incumbent upon me is to struggle against being dragged along by it."

מטה התוכחה הוא ברוב פעמים בעל שני קצוות: אם יעלה ביד המוכיח להטות את החברה אל דרך הישר, הדרך שהוא ישתוקק אליו לכאורה, טוב, ואם לאו ימשך הוא אחרי החברה בדרכיה הנלוזים. התוכחה מצדם של אנשים, שהכרתם המוסרית טרם נתבססה בקרבם כל צרכה, מביעה את פקפוקיו וספיקותיו של המוכיח בדבר הכדאות של דרכי הצדק והיושר. כאיש הנצרך ללכת באיזו דרך ומתירא ללכת בה לבדו מפני פחד לסטים ומזמין על כן עוד חברים לצוותא. המוכיח הרי הוא איפא כאומר אל קהל שומעיו: אם תלכו עמי בדרך הזה שאנכי מציע לפניכם והלכתי, ואם לאו, לא אלך גם אני...

התוכחה נאותה על כן רק בעד גבורי הרוח הקיצוניים, כנביאים הקדמונים, הללו שחרותם הפנימית מוחלטת, והתבדלותם המוסרית מעל פני כל הקהל מובטחת מכל צד. בין אם ישוב הקהל אליהם בין אם לא ישוב, הם אל הקהל לא יצטרפו בשום אופן... אולם מי שעדיין לא הגיע לגבורתם של הנביאים אלא שואף לעלות אליה, הנה העצה הנכונה... הוא לתת גט-כריתות גמור לחברה בעניינים רוחניים.

לפיכך חייב כל נקי הדעת לומר: אנכי חברתי רק בעניינים חמריים. בחרישה, בזריעה, בבנית מסילות ברזל... וכיוצא בו באלה הדברים, שהיחיד אין ביכולתו להוציאם לפעולות בלי שתוף הכחות של אישי החברה... עלי, על היחיד, מוטל רק להתאמץ לבלי המשך אחרי החברה, אם השחיתה את דרכה.

One must consider the words of Maharam Schick¹... who writes that regarding apostates who desecrate Shabbat in public, or commit idolatry, or violate commandments in order to offend the community—all of whom are considered as non-Jews—the commandment to rebuke does not apply, and we are only obligated to rebuke them by virtue of our collective responsibility (“areivut”) to the degree that we can protest and punish them appropriately... Therefore, with those who throw off the law—desecrate Shabbat in public, etc.—if our protest will not be effective and we have no ability to punish them, then we are absolved of responsibility to rebuke them and we are no longer within the realm of collective responsibility, and we also do not have the commandment to rebuke them, and all that is incumbent upon is to be careful “to withdraw from the tents of those wicked people” [as the Torah states about the sinful band who rebelled against Moses] (Bamidbar 16:26) as much as we can...

As regards the Beit Yosef’s² statement that “one should not quarrel [with people who mock religious Jews],” [the Biur Halachah]³ [says], “This is only when one is performing a commandment privately. But if one is standing in a place with heretics rebelling against the Torah who want to enact certain municipal statutes, through which they will cause the collective to stray from God’s path, and one initiated one’s rebuke peacefully and it was not heard, such a case is not what the Beit Yosef was referring to at all, and in such a case it is a commandment to hate them and quarrel with them and undermine their efforts as much as possible”...

But regarding the Biur Halacha’s statement that “it is a commandment to hate them,” one must point out that in his other book, *Ahavat Chesed*, he himself quoted the words of Rabbi Yehonatan of Lubcz⁴... : “One must work towards the good of one’s fellow and seek peace and be careful to avoid violating the commandment not hate them. According to the Maharam of Lublin⁵, it is even forbidden to hate the fully wicked until one has

יש להוסיף דברי שו"ת מהר"ם שיק... וכותב דאבל על מומרים לחלל שבת בפרהסי', או מומר לע"ז, או מומר להכעיס שדינם כגוי לאנשים כאלו אין כאן מ"ע של תוכחה, ורק איכא מצד ערבות היכא שיש בידינו למחות ולעונשם בעונש המגיע להם וודאי החיוב עלינו... איפוא דבפוקרים ומחללי שבתות בפרהסיא, וכיוצא באלה, אם לא מועילה מחאתנו, ואין הכח בידינו להענישם אזי פטורים אנו מלהוכיחם ויצאנו מכלל ערבות ואין עלינו עליהם מ"ע דתוכחה, ויש עלינו רק להזהיר על סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה בכל הדרכים שבידינו...

[ובקשר] הב"י שם שעכ"פ לא יתקוטט עמהם וכו', [כתב הביאור הלכה] דהב"י לא מיירי כ"א במצוה שהוא עושה לעצמו וכו', אבל אם הוא עומד במקום שיש אפיקורסים המתקוממים על התורה ורוצים לעשות איזה תקנות בעניני העיר ועי"ז יעבירו את העם מרצון ה' ופתח בשלום ולא נשמעו דבריו בכגון זה לא דיבר הב"י מאומה ומצוה לשנאתם ולהתקוטט עמהם להפר עצתם בכל מה שיוכל עי"ש...

ובקשר למ"ש בביאור הלכה בסי' א' שם דמצוה לשנאתם וכו'. יש להעיר על זה ממ"ש הגה"צ בעל משנה ברורה בעצמו בספר אהבת חסד בקו' מרגניתא טבא מהגה"צ מהר"ר יהונתן זצ"ל מעיר לובטש באות י"ז וז"ל: להשתדל בטובת חבירו ולרדוף אחר השלום ולהזהר מלאו דלא תשנא ואף ברשע גמור יש איסור לדעת מהר"ם מלובלין לשנאותו כ"ז שלא הוכיחו ואין בדור הזה מי שידוע להוכיח שאם היה מוכיח היה מקבל וכו' עי"ש... ואולי סבור היה המשנ"ב ז"ל לחלק בזה בין רשע לעצמו לבין רשע המכשיל גם לאחרים ברשעתו דרשע כזה מצוה לשנאותו גם בימינו...

עדיין נשאר קושי גדול במה להגדיר ובמה לבטאות שנאה זאת הן בכמותה והן באיכותה יעוין למשל בתוס'... ומי איפוא כהחכם היודע פשר להגדיר ולהגביל שנאה זאת עד היכן מותרת היא ומהיכן מכאן ואילך נקראת כבר שנאה גמורה שאסורה היא וצריכים לכופ את היצר שלא יגיעו הדברים לידי כך...

1 Rabbi Moshe Schick (Hungary, 1807-1879)
 2 Rabbi Yosef Karo (Spain and the Land of Israel, 1488-1575)
 3 Rabbi Yisrael Meir Kagan (Lithuania, 1838-1933)
 4 Belarus, 19th century
 5 Rabbi Meir ben Gedalia of Lublin (Poland, 1558-1616)

rebuked them, but [as the Talmud states,] there is no one in our generation who can rebuke properly such that it would be accepted”⁶... But perhaps the [Biur Halachah] was distinguishing between one who is individually wicked, as opposed to one who causes others to join their wickedness, and that it is a commandment to hate the latter even today...

But we are still left with a great issue: how to measure and express this hate in terms of quantity and quality. See the Tosafot,⁷ for instance, [who said that there is a limit to how much one is permitted to hate, beyond which it becomes “total hatred” against which one must restrain oneself]... Who is such a sage that they know how to measure and limit such hatred? Until what point it is permissible, and at what point it becomes “total hatred” which is forbidden such that we would need to restrain ourselves?...

One should also consider the words of the Netziv⁸... who castigates the baseless hatred that leads to unlawful bloodshed, in which each judges their fellow to be among those whom it is permitted to cause to die, and they thereby increase bloodshed, all while mistakenly thinking they are doing something permitted for the sake of a commandment⁹... and the entire nation is destroyed, God forbid...

It is worth quoting the words of the Hazon Ish¹⁰, and these are his measured words: “It would seem that the law permitting one to create conditions causing heretics to die only applies at a time when God’s providence is revealed, when there were miracles and God’s voice was heard... But in a time of hiddenness, when the nation’s faith has been severed, then causing others to die does not defend the breach but rather widens it... And it is incumbent upon us to return them to the faith by ‘cords of love’ (Hosea 11:4) and to place them in the light as much as we can.” And his words are salves for the eyes and show us a path that offers understanding and contemplation for these great statutes.

ועוד יעוין בשו"ת משיב דבר להגאון הנצי"ב ז"ל... שמפליג בגנות השנאת חנם המרבה ש"ד מה שאינו מן הדין ושופט את חבירו שהנהו בין אלה שמורידין אותו ומתרבה עי"כ ש"ד בהיתר ולשם מצוה בטעות... ושחת כל עם ה' חלילה...

וכדאי להעתיק בזה גם דברי הגאון החזו"א ז"ל... וזה לשון דבריו האמורים בקו ובמשקולת: ונראה דאין דין מורידין אלא בזמן שהשגחתו ית' גלוי' כמו בזמן שהיו נסים מצוין ומשמש בת קול... אבל בזמן ההעלם שנכרתה האמונה מן דלת העם אין במעשה הורדה גדר הפרצה אלא הוספת הפרצה... ועלינו להחזירם בעבותות אהבה ולעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת עכ"ל, ודבריו המה קלורין לעינים ומפלסין לנו נתיב לאלפנו בינה ודעת להתבוננו' עמוקה בהלכות גדולות אלה בכלליותם ובפרטיותן

Sample Discussion Questions:

1. How do Rabbi Tamares and Rabbi Waldenberg each understand the risks and goals of rebuke?
2. What is each of their emotional relationships to the people they’re describing? What about their affective experience does—or doesn’t—resonate with your own experiences?
3. In what ways, if any, do these sources challenge or trouble your understanding of your own political obligations?
4. What are the potential shortfalls of the ethical and political models each of these rabbis offers? What are the benefits?

6 See Babylonian Talmud Arakhin 16b: “Rabbi Elazar ben Azariah said, “I doubt there is anyone in this generation who knows how to rebuke.”

7 A collection of medieval commentators

8 Rabbi Naftali Zvi Yehuda Berlin (Lithuania, 1816–1893)

9 The Netziv is referencing a rabbinic tradition that one may create conditions that lead to the deaths of apostates (the original scenario involves lowering them into a pit). See Tosefta Bava Metzia (Lieberman) 2:33.

10 Rabbi Avraham Yeshayahu Karelitz (Belarus and Jerusalem, 1878–1953)